

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะเป็นการสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะของการวิจัยในครั้งนี้ โดยจะเสนอตามลำดับขั้นดังนี้ วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ การดำเนินงานการพัฒนาหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นของหน่วยงานในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
2. เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานการพัฒนาหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นของหน่วยงานในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ศึกษาในเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ผู้เป็นหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ จำนวน 5 คน และหัวหน้าเขตปฏิบัติการนิเทศการศึกษา จำนวน 12 คน ศึกษาในเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ผู้รับผิดชอบงานพัฒนาหลักสูตร จำนวน 73 คน
2. กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ศึกษาในเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ผู้รับผิดชอบงานพัฒนาหลักสูตร จำนวน 286 คน ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 400 คน ครูวิชาการโรงเรียน จำนวน 400 คน และครูผู้สอนชั้น ป.1 จำนวน 400 คน รวมผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรจำนวนทั้งสิ้น 1,576 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือด้วยตนเอง โดยผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ และความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ลักษณะของเครื่องมือคือ แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้คือ

ตอนที่ 1 เป็นการถามเกี่ยวกับสถานภาพโดยทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นการถามเกี่ยวกับการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรของหน่วยงานในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในด้านการศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น การบริหารการใช้หลักสูตร และปัญหาในการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่เป็นแบบสอบถามมีทั้งหมด 1,576 ฉบับ สำหรับสอบถามศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 17 ฉบับ ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด จำนวน 73 ฉบับ ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ จำนวน 286 ฉบับ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 400 ฉบับ ครูวิชาการโรงเรียน จำนวน 400 ฉบับ และครูผู้สอนชั้น ป. 1 จำนวน 400 ฉบับ ได้รับข้อมูลกลับคืนมารวมทั้งสิ้น 1,182 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 75.00

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ และเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์ในการนิเทศการศึกษามากกว่า 10 ปี รับผิดชอบกระจายอยู่ทุกกลุ่ม-ประสบการณ์ มีประสบการณ์ในกลุ่มที่รับผิดชอบมากกว่า 10 ปี และมีประสบการณ์ในการพัฒนาหลักสูตรร่วมกับกรมวิชาการ

ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด มีวุฒิทางการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์ในการพัฒนาหลักสูตรร่วมกับกรมวิชาการและสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ รับผิดชอบกระจายอยู่ในทุกกลุ่มประสบการณ์ และมีประสบการณ์ในการนิเทศการศึกษามากกว่า 10 ปี

ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์ในการพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด รับผิดชอบกระจายอยู่ในทุกกลุ่มประสบการณ์ มีประสบการณ์ในการนิเทศการศึกษาอยู่ในระหว่าง 5-10 ปี

ผู้บริหารโรงเรียน เป็นชายมากกว่าหญิง มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในระหว่าง 11 ปีขึ้นไป เป็นผู้บริหารในโรงเรียนขนาดกลาง

ครูวิชาการโรงเรียน เป็นหญิงมากกว่าชาย มีอายุอยู่ในระหว่าง 21-30 ปี มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี ประสบการณ์ทางด้านการสอนอยู่ในระหว่าง 11-15 ปี มีประสบการณ์ในการพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ

ครูผู้สอนชั้น ป.1 เป็นหญิงมากกว่าชาย มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์ทางด้านการสอนอยู่ในระหว่าง 11-15 ปี

ตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

1. การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีการปฏิบัติในเรื่องของการศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตร เรื่องที่ศึกษาได้แก่ หลักการ จุดเน้นและจุดหมายของหลักสูตร โครงสร้างเวลาเรียน การจัดหมวดประสบการณ์ คำอธิบายหลักสูตรกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ

สาระที่เปลี่ยนแปลงของหลักสูตร การสอนและการสอบที่เน้นกระบวนการ การประเมินผลการเรียน และแนวคำเนิการใช้หลักสูตร ส่วนการศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตร รวมทั้งการจัดทำรายละเอียดเพื่อเผยแพร่ให้เกิดความรู้ความเข้าใจนั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ปฏิบัติโดยมีคณะผู้จัดทำซึ่งประกอบด้วย ศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบการนิเทศการศึกษาประจำเขตการศึกษา และศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบกลุ่มประสบการณ์ รายละเอียดที่จัดทำเป็นเรื่องเดียวกันกับที่ศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตร วิธีการเผยแพร่คือการมอบเอกสารให้ไปศึกษา ในเรื่องของการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบนั้น มีการดำเนินการโดยแนะนำถึงองค์ประกอบของหลักสูตรที่สามารถปรับให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นได้ คือ จุดหมายของหลักสูตร จุดประสงค์การเรียนการสอน เนื้อหาสาระและประสบการณ์ในการเรียนรู้ กระบวนการสอน วิธีการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียน เผยแพร่ด้วยการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด มีการดำเนินการศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตรในเรื่องของโครงสร้าง เวลาเรียน การจัดมวลประสบการณ์ คำอธิบายหลักสูตรกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ และสาระที่เปลี่ยนแปลงของหลักสูตรในการดำเนินการวิเคราะห์หลักสูตร เพื่อที่จะปรับให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นได้ดำเนินการวิเคราะห์ในส่วนของการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ส่วนการจัดทำรายละเอียดเกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เพื่อเผยแพร่ให้เกิดความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในการใช้หลักสูตรนั้น ได้จัดทำในรูปแบบของเอกสาร เรื่องที่จัดทำคือ กระบวนการสอนและแผนการสอน เผยแพร่ด้วยการจัดประชุมอบรม

สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ มีการดำเนินการศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตรกระจายในทุกเรื่อง คือ หลักการ จุดหมายและโครงสร้างของหลักสูตร แนวคำเนิการใช้หลักสูตร เวลาเรียน สาระสำคัญที่เปลี่ยนแปลง การจัดทำแนวการสอน/แผนการสอน เหตุผลในการปรับหลักสูตร การวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียน การเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน กระบวนการเรียนการสอนที่เอื้อต่อหลักสูตร และแนวทางการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และได้ส่งศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) จากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในเรื่องของแนวการใช้หลักสูตร ส่วนการเผยแพร่ความรู้

ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในการใช้หลักสูตรนั้นได้จัดทำในรูปแบบของเอกสารเผยแพร่ด้วยการจัดประชุมอบรม

โรงเรียนประถมศึกษา มีการดำเนินการศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตรในเรื่อง การวัดผลและประเมินผลการเรียนของนักเรียน หลักการ จุดหมาย และโครงสร้างของหลักสูตร เวลาเรียน และสาระสำคัญที่เปลี่ยนแปลง กระบวนการเรียนที่เื้ออต่อหลักสูตร การจัดทำแนว การสอน/แผนการสอน เหตุผลในการปรับปรุงหลักสูตร และแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรให้ สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น วิธีทำความเข้าใจนั้นเป็นการศึกษาด้วยตนเอง มีการ วิเคราะห์หลักสูตรโดยครูวิชาการโรงเรียนร่วมวิเคราะห์กับครูผู้สอนชั้น ป.1-2

2. การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ชี้แนะถึงการปรับเนื้อหา กิจกรรมและสื่อการเรียนการสอนกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ซึ่งสามารถปรับได้ในลักษณะของการปรับ กิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมเสริม ในการแนะนำการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับ ท้องถิ่นนั้น ได้ปฏิบัติด้วยการแนะนำถึงการกำหนดเป้าหมายในการจัดการเรียนการสอน การกำหนด จุดประสงค์การเรียนรู้ การกำหนดคาบเวลาเรียน การกำหนดเนื้อหา การจัดทำคำอธิบายเนื้อหา หรือกิจกรรมการเรียนการสอน พร้อมทั้งคู่มือการวัดผลและประเมินผลการเรียนของนักเรียน การ จัดทำแนวการสอน/แผนการสอน คู่มือครู การจัดทำสื่อการเรียนการสอน การปรับปรุงและพัฒนา หลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และการนำหลักสูตรไปใช้เพื่อให้บรรลุผลตาม จุดหมายของหลักสูตร ในเรื่องของการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นนั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ดำเนินการในเรื่องของการกำหนดความ ต้องการจำเป็นของท้องถิ่นของเขตการศึกษา และการกำหนดแนวทางการพัฒนาหลักสูตรให้ สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ส่วนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรของศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กับจังหวัด อำเภอ และโรงเรียน มีเพียงร้อยละ 41.67 เรื่องที่ช่วยส่วนใหญ่เป็นการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการ ของท้องถิ่นและให้บรรลุผลตามจุดหมายของหลักสูตร สำหรับการพัฒนาหลักสูตรเพื่อการนำไปใช้ ให้บรรลุผลตามจุดหมายของหลักสูตรนั้น มีการดำเนินการในเรื่องของการจัดอบรมบุคลากรผู้เกี่ยว ข้องกับการใช้หลักสูตรและให้คำปรึกษา และช่วยเหลือแก่หน่วยงานในระดับท้องถิ่นในการพัฒนา หลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ส่วนการดำเนินการจัดทำระบบข้อมูลพื้นฐาน

เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและการกำหนดแนวทางในการกำหนดความต้องการจำเป็นของท้องถิ่นนั้น มีการดำเนินการเพียงร้อยละ 40.00 ส่วนใหญ่จะดำเนินการในเรื่องของการจัดทำคำอธิบายเนื้อหา/กิจกรรมการเรียนการสอนของทุกกลุ่มประสบการณ์ การกำหนดเป้าหมายการจัดการเรียนการสอน จุดประสงค์การเรียนรู้ คาบเวลาเรียน เนื้อหาของแต่ละกลุ่มประสบการณ์ และการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรเพื่อนำไปใช้ให้บรรลุผลตามจุดหมายของหลักสูตร

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ได้ดำเนินการปรับและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นด้วยการปรับองค์ประกอบของหลักสูตรในส่วนของกระบวนการสอน และวิธีการจัดการเรียนการสอน คณะทำงานประกอบด้วย ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาทุกคน ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และครูผู้สอนชั้น ป.1-2 การจัดทำข้อมูลและสารสนเทศเพื่อใช้ในการปรับและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นนั้น ได้มีการจัดทำโดยอาศัยข้อมูลจากนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และนโยบายของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และมีการกำหนดความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาของจังหวัด มีการกำหนดเป้าหมายในการจัดการศึกษา พร้อมทั้งการกำหนดจุดประสงค์การเรียนของแต่ละกลุ่มประสบการณ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของจังหวัด ในส่วนของการดำเนินการปรับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนของแต่ละกลุ่มประสบการณ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นนั้น มีการปรับในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพในลักษณะของการปรับกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริม ส่วนการจัดทำคำอธิบายเนื้อหา/กิจกรรมการเรียนการสอนของแต่ละกลุ่มประสบการณ์ได้ดำเนินการจัดทำในรูปแบบของแผนการสอน สำหรับการปรับและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 และประถมศึกษาปีที่ 5-6 นั้น มีการกำหนดระยะเวลาที่จะดำเนินการเพียงร้อยละ 32.73

สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ได้ดำเนินการปรับและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ด้วยการปรับที่กระบวนการสอนและวิธีการจัดการเรียนการสอน ผู้ดำเนินการประกอบด้วย ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และครูผู้สอนชั้น ป.1-2 มีการจัดทำข้อมูลและสารสนเทศเพื่อใช้ในการปรับและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น โดยอาศัยข้อมูลจากนโยบายของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ มีการกำหนดความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาของอำเภอ/กิ่งอำเภอ และมีการกำหนดเป้าหมายในการจัดการศึกษา และกำหนดจุดประสงค์การเรียนของแต่ละกลุ่มประสบการณ์ ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ในการปรับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียน

การสอนของแต่ละกลุ่มประสบการณ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นนั้น ได้ดำเนินการปรับในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ในลักษณะของการปรับกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตร ในส่วนของการจัดทำคำอธิบายเนื้อหา/กิจกรรมการเรียนการสอนของแต่ละกลุ่มประสบการณ์ ได้ดำเนินการจัดทำในลักษณะของแผนการสอน สำหรับการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้การใช้หลักสูตรบรรลุผลตามจุดหมายของหลักสูตร และให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นหลังจากที่มีการใช้หลักสูตรไปแล้วระยะหนึ่งนั้น ได้มีการดำเนินการหลังจากที่มีการใช้หลักสูตรไปแล้วครึ่งปีการศึกษา ด้วยการจัดประชุมผู้ใช้หลักสูตรและผู้ที่เกี่ยวข้อง ส่วนการปรับและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 นั้น ได้กำหนดให้มีการดำเนินการเพียงร้อยละ 26.67 ในช่วงสิ้นปีการศึกษา 2535

โรงเรียนประถมศึกษา ได้ดำเนินการปรับและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น โดยมีครูวิชาการและครูผู้สอนชั้น ป.1-2 ร่วมกันดำเนินการ โดยที่บุคคลดังกล่าวจะได้รับการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ในการปรับหลักสูตรนั้นปรับในองค์ประกอบของหลักสูตรที่เป็นกระบวนการสอนและวิธีการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ลักษณะของการปรับนั้นเป็นการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน ส่วนการจัดทำข้อมูลเพื่อใช้ในการปรับและพัฒนาหลักสูตร ปรากฏว่า ครูผู้สอนชั้น ป.1-2 ได้ร่วมกันจัดทำกับผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการ โดยยึดนโยบายของ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และชนบทรรมนิยมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นเป็นหลัก ข้อมูลที่จัดทำนั้นนำไปใช้ในการกำหนดเป้าหมายในการจัดการเรียนการสอนและจุดประสงค์การเรียนการสอน และปรากฏว่าโรงเรียนได้มีการกำหนดนโยบายในการจัดการศึกษา กำหนดความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการศึกษา และกำหนดเป้าหมายและจุดประสงค์การเรียน สำหรับการจัดทำคำอธิบายเนื้อหา/กิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ดำเนินการจัดทำโดยครูวิชาการและครูผู้สอนชั้น ป.1-2 ในรูปแบบของแผนการสอน ซึ่งศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ได้มีส่วนในการแนะนำช่วยเหลือ ส่วนการเตรียมการปรับหลักสูตรสำหรับชั้น ป.3-4 และ 5-6 นั้น มีการกำหนดที่จะดำเนินการในช่วงสิ้นปีการศึกษา 2534

3. การบริหารการใช้หลักสูตร

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ดำเนินการบริหารการใช้หลักสูตรในเรื่องของการนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตร การให้คำปรึกษาแนะนำแก่ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในเรื่องของการใช้หลักสูตรและการพัฒนาการเรียนการสอน ในการประชาสัมพันธ์หลักสูตรนั้นมีการดำเนินการด้วยการประชุมชี้แจง ส่วนการอบรมบุคลากรผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรได้ดำเนินการจัดอบรมศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และครูผู้สอนชั้น ป.1 ระยะเวลาที่จัดอยู่ในระหว่าง 3-5 วัน ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดอบรม ได้แก่ ศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ และศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ หัวหน้าเขตปฏิบัติการนิเทศการศึกษา สำหรับการจัดทำวัสดุหลักสูตรเพิ่มเติมนั้น มีการจัดทำคู่มือการอบรมครูชั้น ป.1-2 ส่วนการนิเทศและติดตามผล มีการดำเนินการโดยมีพื้นที่เป้าหมายในการนิเทศครอบคลุมทั้งจังหวัด อำเภอ และโรงเรียน เรื่องที่นิเทศจะเกี่ยวกับผลการนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตรของ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และโรงเรียน และการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนของครู

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ผู้รับผิดชอบงานพัฒนาหลักสูตร ได้ดำเนินการประชาสัมพันธ์หลักสูตรด้วยการออกจุลสารประชาสัมพันธ์ มีการจัดอบรมครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร มีการบริการจัดหาเอกสารหลักสูตร และแนวทางการสอน/แผนการสอน ชั้น ป.1-2 ให้แก่โรงเรียน และจัดทำวัสดุหลักสูตรเพิ่มเติม ได้แก่ แผนการสอน มีการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร โดยมีพื้นที่เป้าหมายในการนิเทศคือ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และโรงเรียน เรื่องที่นิเทศจะเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูวิธีการนิเทศคือ การตรวจดูเอกสาร/บันทึกต่าง ๆ ที่โรงเรียนและสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ได้จัดทำไว้ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดได้รับความช่วยเหลือแนะนำการใช้หลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นจากศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในส่วนที่เป็นเอกสารที่เป็นแนวทางการปรับและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ได้ดำเนินการจัดประชุมอบรมผู้บริหารโรงเรียน ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรประชาสัมพันธ์หลักสูตรด้วยการประชุมชี้แจงแก่ผู้บริหารโรงเรียนและครู ในการเตรียมบุคลากรเพื่อการใช้หลักสูตรนั้น จะใช้วิธีจัดประชุมชี้แจง

ในเรื่องของวัสดุหลักสูตรทางสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ จัดทำเพิ่มเติมเพียงร้อยละ 42.92 แต่ได้จัดหาเอกสารหลักสูตรไว้สำหรับบริการโรงเรียน ในเรื่องของการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรนั้น มีการนิเทศในเรื่องของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู โดยใช่วิธีพบปะพูดคุยกัน ส่วนการปรับและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นทางสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ จะได้รับความช่วยเหลือจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

โรงเรียนประถมศึกษา ได้ดำเนินการให้ครูผู้สอนมีความเข้าใจการใช้หลักสูตร ด้วยการส่งครูเข้ารับการอบรมที่ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และวิทยาลัยครู ในการประชาสัมพันธ์หลักสูตรคณะครูโรงเรียนและผู้บริหารได้ร่วมกันดำเนินการด้วยการประชุมชี้แจงผู้ปกครองนักเรียน วัสดุหลักสูตรที่โรงเรียนจัดเตรียมสำหรับบริการครูผู้สอนนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นคู่มือการใช้หลักสูตรซึ่งจะได้รับแจกจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ส่วนการจัดทำวัสดุหลักสูตรเพิ่มเติม พบว่า มีการดำเนินการเพียงร้อยละ 39.31 ในการอำนวยความสะดวกให้การให้หลักสูตรบรรลุวัตถุประสงค์นั้น ดำเนินการโดยการส่งครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอน สำหรับการประเมินผลใช้หลักสูตรนั้น ผู้บริหารจะเป็นผู้ประเมินโดยใช่วิธีการสังเกต ส่วนการนิเทศการสอนนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งนิเทศเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู วิธีการนิเทศคือ การเยี่ยมชั้นเรียน

4. ปัญหาการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พบปัญหาการพัฒนาหลักสูตรในเรื่องของทักษะในการพัฒนาหลักสูตรของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และผู้ใช้หลักสูตรยังไม่พร้อมต่อการปรับหลักสูตรเพื่อนำไปใช้อีกครั้งหนึ่ง ส่วนปัญหาที่พบจากการบริหารการใช้หลักสูตร เป็นเรื่องเกี่ยวกับการเตรียมบุคลากรเพื่อการใช้หลักสูตรและการให้ความช่วยเหลือ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และโรงเรียน ในการปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งเป็นปัญหาในด้านระยะเวลาในการปฏิบัติงานและการปฏิบัติในการกิจอื่นมากกว่างานที่ตนเองรับผิดชอบ

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด พบปัญหาการพัฒนาหลักสูตรในเรื่องของทักษะในการพัฒนาหลักสูตรและแหล่งความรู้ในการพัฒนาหลักสูตร ส่วนปัญหาที่พบจากการบริหารการใช้หลักสูตรเป็นเรื่องเกี่ยวกับการปรับและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นของ

โรงเรียนในด้านทักษะในการปฏิบัติงานของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ พบปัญหาการพัฒนาหลักสูตรในเรื่องทักษะในการปฏิบัติงานของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ส่วนปัญหาที่พบจากการบริหารการใช้หลักสูตรเป็นเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติภารกิจอื่นมากกว่างานที่ตนเองรับผิดชอบ

โรงเรียนประถมศึกษา พบปัญหาการพัฒนาหลักสูตรในเรื่องของความไม่พร้อมของข้อมูลที่จะต้องนำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และทักษะในการปฏิบัติงาน ส่วนปัญหาที่พบจากการบริหารการใช้หลักสูตรเป็นเรื่องทักษะในการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนยังไม่เป็นไปตามที่หลักสูตรต้องการ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีประเด็นสำคัญที่ได้นำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. การศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตร จากผลการวิจัยพบว่า หน่วยงานในระดับกรม คือ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งปฏิบัติโดยศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ทั้งที่เป็นหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ และหัวหน้าเขตปฏิบัติการนิเทศการศึกษา ได้มีการปฏิบัติในเรื่องนี้ พร้อมทั้งได้จัดทำรายละเอียดเกี่ยวกับหลักสูตรเผยแพร่ให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักการ จุดเน้น จุดหมายของหลักสูตร โครงสร้าง เวลาเรียน การจัดมวลประสบการณ์คืออธิบายหลักสูตรกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ สาธิตที่เปลี่ยนแปลง การสอนที่เน้นกระบวนการ การประเมินผลการเรียน และแนวคำเนนการใช้หลักสูตร ส่วนการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบนั้น ได้แนะนำถึงองค์ประกอบของหลักสูตรที่สามารถนำไปปรับให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นได้ คือ จุดหมายของหลักสูตร จุดประสงค์การเรียนการสอน เนื้อหาสาระและประสบการณ์ในการเรียนรู้ กระบวนการสอน วิธีการจัดการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผลการเรียน ซึ่งการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ทั้ง 2 กลุ่ม เป็นการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่ปรากฏในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยศึกษานิเทศก์ สำนักงาน

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2533 ในเรื่องรายงานวิเคราะห์วิจัย ซึ่งการวิเคราะห์หลักสูตรนี้จะมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้ปฏิบัติจริงในเขตพื้นที่ จะได้มองเห็นถึงความสำคัญของหลักสูตรซึ่งเป็นเครื่องมือถ่ายทอดเจตนารมณ์หรือเป้าประสงค์ของการศึกษาของชาติลงสู่การปฏิบัติ (চারنگ บัวศรี, 2532) ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ที่ประกาศใช้ทั่วประเทศในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นคือโรงเรียนนำไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ผู้ที่จะคอยช่วยเหลือและสนับสนุนให้โรงเรียนปฏิบัติได้นั้น คือศึกษานิเทศก์ ซึ่งตรงกับ ระวีวรรณ ศรีศรีรามครัน (2533) กล่าวไว้ว่า ศึกษานิเทศก์มีความสำคัญในด้านที่จะช่วยผลักดันให้หลักสูตรนำไปใช้ในโรงเรียนประสบความสำเร็จตามจุดหมายที่วางไว้ ทั้งนี้เพราะศึกษานิเทศก์มีความเข้าใจในหลักสูตร และให้ข้อเสนอแนะแก่โรงเรียน ผู้บริหาร และครู ในการนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นศึกษานิเทศก์ในระดับกรมจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตรอย่างชัดเจน พร้อมทั้งวิเคราะห์หลักสูตรให้ผู้ปฏิบัติในระดับจังหวัด อำเภอ และโรงเรียน ได้มองเห็นอย่างเด่นชัด และสามารถนำไปเป็นข้อมูลในการปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นตามที่หลักสูตรต้องการ แต่วิธีการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่นของศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้แก่ การนิเทศและติดตามผล ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้จัดทำเอกสารเกี่ยวกับคู่มืออบรมครูเกี่ยวกับแนวการใช้หลักสูตร และจัดทำชุดฝึกอบรมศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งเอกสารดังกล่าวได้รวมสาระสำคัญของหลักสูตร และการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่นไว้ในเอกสารดังกล่าวแล้ว จึงไม่ได้จัดทำเป็นเอกสารที่แยกเฉพาะกลุ่มประสบการณ์หรือรายเขตการศึกษา สำหรับเผยแพร่ในเขตการศึกษาที่รับผิดชอบ ดังนั้นการวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อที่จะนำไปปรับให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นจึงไม่เด่นชัด

สำหรับหน่วยงานในระดับท้องถิ่น คือ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เป็นหน่วยงานในระดับที่รองลงมาจากระดับกรม ผู้ปฏิบัติคือ ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ผู้รับผิดชอบงานพัฒนาหลักสูตรก็ได้ศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตรในเรื่องของโครงสร้าง เวลาเรียน การจัดมวลประสบการณ์ คำอธิบายหลักสูตรกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ และสาระที่เปลี่ยนแปลง

ของหลักสูตร พร้อมทั้งได้จัดทำรายละเอียดเผยแพร่แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรในรูปแบบของเอกสารและการจัดประชุมอบรม ส่วนการวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อที่จะปรับให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นนั้น เป็นเพียงศึกษาและวิเคราะห์ในเรื่องของแนวทางการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และเผยแพร่ไปสู่ผู้ปฏิบัติจริงในท้องถิ่นคือโรงเรียน ด้วยการจัดทำเป็นเอกสารและการประชุมอบรม ซึ่งอาจจะเป็นการจัดทำเอกสารประกอบการอบรมที่ครอบคลุมในทุก ๆ เรื่องที่เกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และการนำหลักสูตรไปใช้เช่นเดียวกับเอกสารที่หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติจัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ใหญ่คือ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรเข้าใจในหลักสูตรที่ปรับปรุงใหม่ และการนำหลักสูตรไปใช้ รวมทั้งให้แนวทางกว้าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น หรือแนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเท่านั้น การดำเนินงานในลักษณะนี้เป็นการปรับหลักสูตรโดยอาศัยกระบวนการฝึกอบรม คือการให้ความรู้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรด้วยการฝึกอบรมให้เกิดความรู้ความเข้าใจ สามารถดำเนินงานปรับหลักสูตรที่ใช้ผู้นั้นให้มีความเหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นแต่ละแห่งต่อไป (สัจด์ อุกทรานนท์, 2532)

สำนักงานการศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เป็นหน่วยงานระดับท้องถิ่นที่รองลงมาจากสำนักงานการศึกษาจังหวัด หน่วยงานนี้จะอยู่ใกล้ชิดกับโรงเรียนมากที่สุด ศึกษานิเทศก์สำนักงานการศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ผู้รับผิดชอบงานพัฒนาหลักสูตรได้ศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตรในเรื่องของเหตุผลในการปรับปรุงหลักสูตร หลักการ จุดหมาย และโครงสร้างเวลาเรียนและสาระสำคัญที่เปลี่ยนแปลง แนวดำเนินการใช้หลักสูตร กระบวนการเรียนการสอนที่เอื้อต่อหลักสูตร การจัดทำแผนการสอน/แผนการสอน การเลือกใช้สื่อการเรียน การสอน การวัดผลและประเมินผลการเรียนของนักเรียน และแนวทางการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น พร้อมทั้งเข้ารับการอบรมจากสำนักงานการศึกษาจังหวัดในเรื่องของการใช้หลักสูตร ในส่วนของสำนักงานการศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ได้จัดประชุมอบรมผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร รวมทั้งการจัดทำเอกสารเพื่อเผยแพร่ ในการดำเนินงานของศึกษานิเทศก์สำนักงานการศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เป็นการปฏิบัติงานที่ต่อเนื่องจากจังหวัด

โรงเรียน ซึ่งเป็นหน่วยงานในระดับท้องถิ่นอย่างแท้จริงที่กระจายอยู่ตามท้องที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ ซึ่งผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการโรงเรียน และครูผู้สอน และในปีการศึกษา 2534

เป็นปีแรกที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทั่วประเทศ ดังนั้นครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จึงมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารจะศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตรครอบคลุมกว่าครูวิชาการและครูผู้สอน สำหรับครูวิชาการนั้นศึกษาเพียงบางเรื่อง คือ หลักการ จุดหมาย โครงสร้างของหลักสูตร การวัดผลและประเมินผลการเรียนของนักเรียน และการจัดทำแนวการสอน แผนการสอน ส่วนครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 นั้น ได้ศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตรเฉพาะเรื่องของเวลาเรียน สำคัญที่เปลี่ยนแปลง และการวัดผลและประเมินผลการเรียนของนักเรียน

โรงเรียนประถมศึกษา เป็นหน่วยงานที่จะต้องนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติจริงในท้องถิ่น ผู้บริหารโรงเรียนก็ได้ศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตรครอบคลุมเกือบทุกเรื่อง วิธีการศึกษามีทั้งศึกษาด้วยตนเอง เข้ารับการอบรม และได้รับการชี้แนะจากศึกษานิเทศก์สำนักงานการศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ จะเห็นได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความเข้าใจในเรื่องของหลักสูตร พร้อมทั้งเข้าไปมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์หลักสูตรร่วมกับครูผู้สอนด้วย

ส่วนครูวิชาการโรงเรียนนั้น ได้ศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตรเป็นบางเรื่อง คือ หลักการ จุดหมาย โครงสร้างของหลักสูตร การวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียน และการจัดทำแนวการสอน/แผนการสอน สำหรับครูผู้สอนชั้น ป.1 นั้น ศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตรเฉพาะเรื่องของเวลาเรียน สำคัญที่เปลี่ยนแปลง และการวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียน การเข้ารับการอบรมนั้น มีครูวิชาการเท่านั้นที่เข้ารับการอบรมจากสำนักงานการศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ส่วนครูผู้สอนชั้น ป.1 จะได้รับคำแนะนำจากศึกษานิเทศก์สำนักงานการศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ สำหรับการวิเคราะห์หลักสูตรทางโรงเรียนดำเนินการ โดยมีครู ป.1 ร่วมวิเคราะห์กับครูวิชาการ และผู้บริหารโรงเรียน

ผลของการวิจัย พบว่า ศึกษานิเทศก์ทุกระดับ ผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการ และครูผู้สอน ได้ศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตรในส่วนที่ตรงกัน นอกจากนั้นหน่วยงานทุกระดับได้ดำเนินการวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อที่จะนำไปสู่การนำหลักสูตรไปใช้ มากกว่าจะเป็นการวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อที่จะปรับให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

2. การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งปฏิบัติโดยศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีการปฏิบัติงานในเรื่องนี้ในลักษณะของการแนะนำถึงการปรับเนื้อหา กิจกรรม และสื่อการเรียนการสอนของแต่ละกลุ่มประสบการณ์ ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นได้ ด้วยการปรับกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริม พร้อมทั้งได้แนะนำถึงการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น เกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมายในการจัดการเรียนการสอน การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ การกำหนดคาบเวลาเรียน เนื้อหา การจัดทำคำอธิบายเนื้อหา/กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลการเรียนของนักเรียน การจัดทำแนวการสอน/แผนการสอน การจัดทำคู่มือครู การจัดทำสื่อการเรียนการสอน การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ สัจจิต อุตราพันธ์ (2532) ที่ว่า การพัฒนาหลักสูตรคือการทำหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นหรือสมบูรณ์ขึ้น ศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ไม่ได้เป็นผู้ใช้หลักสูตรโดยตรง จึงสามารถปฏิบัติได้ด้วยการชี้แนะหรือจัดทำในลักษณะกว้าง ๆ สอดคล้องกับคำกล่าวของ สุมิตร คุณานุกร (2523) และอารี สัตถ์ทวี (2515) ที่กล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตรในระดับชาติว่า จัดทำได้ในลักษณะกว้าง ๆ ครอบคลุมทั้งประเทศ ดังนั้น ศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงจัดทำได้ในลักษณะของการชี้แนะในลักษณะกว้าง ๆ ไม่ได้จัดทำแยกเป็นรายกลุ่มประสบการณ์ ซึ่งข้อแนะนำดังกล่าวอาจจะทำให้ผู้ปฏิบัติจริงในท้องถิ่นไม่สามารถนำไปปฏิบัติต่อให้เกิดผลตามที่หลักสูตรต้องการได้ แต่ถ้าจะให้การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นได้ผลตามที่หลักสูตรต้องการ ศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จะต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องหลังจากที่มีการวิเคราะห์หลักสูตรแล้ว จัดทำระบบข้อมูลพื้นฐาน ซึ่งอาจจะแยกให้เป็นรายเขตการศึกษาหรือรายภาคภูมิศาสตร์ เพื่อที่จะนำไปประกอบกับการวิเคราะห์หลักสูตร กำหนดเป็นเป้าหมายในการจัดการเรียนการสอนและจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยแยกเป็นรายกลุ่มประสบการณ์ให้เห็นเป็นแนวทางที่ชัดเจนพอให้ผู้ปฏิบัติจริงในท้องถิ่นใช้เป็นคู่มือในการพัฒนาหลักสูตร และใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแนวการสอน/แผนการสอน คู่มือครู การจัดทำสื่อการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผลการเรียนของนักเรียน และนำไปสู่การปฏิบัติจริง คือการนำหลักสูตรไปใช้ในชั้นเรียนต่อไป เมื่อมีการใช้หลักสูตรไปแล้วระยะหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นครึ่งปีการศึกษา หรือ 1 ปีการศึกษา ก็มีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นมากขึ้น และเป็นการปูพื้นฐานที่จะปรับหลักสูตรสำหรับชั้น

ป.3-4 และ ป.5-6 ต่อไปได้ด้วย

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด โดยศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ได้ดำเนินการปรับกระบวนการสอนและวิธีการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นในลักษณะของการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นที่กรมวิชาการได้ให้แนวทางไว้ คณะทำงานที่ดำเนินการประกอบด้วย ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และครูผู้สอนชั้น ป.1-2 ซึ่งการทำงานในลักษณะนี้ สัจด์ อุทรานันท์ (2532) ได้กล่าวไว้ว่า เป็นการปรับหลักสูตรด้วยการทำงานร่วมกันกับผู้นับถือจริง โดยอาศัยหลักสูตรและเอกสารเป็นหลัก ตัวศึกษานิเทศก์เองจะมีบทบาทมากในการเสนอแนะให้มีการปรับหลักสูตร ในส่วนของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเองก็ได้จัดทำข้อมูลพื้นฐานโดยอาศัยแหล่งข้อมูลจากนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด มีการกำหนดความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาของจังหวัด ซึ่งก็เป็นขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตรที่เริ่มมาจากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน แล้วนำไปสู่การกำหนดจุดมุ่งหมาย มีการจัดทำแผนการสอน ซึ่งในแผนการสอนนั้นจะเป็นเอกสารที่รวมสาระสำคัญของหลักสูตรในแต่ละกลุ่มประสบการณ์ให้เห็นอย่างชัดเจน คือ การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ การจัดเนื้อหาสาระที่จะสอนอย่างเป็นระบบ การจัดคาบเวลาเรียน การจัดทำคำอธิบายเนื้อหาที่จะสอนให้เห็นชัดเจน การจัดกระบวนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ และการวัดผลและประเมินผลการเรียนของนักเรียน สำหรับการเตรียมการปรับหลักสูตรสำหรับชั้น ป.3-4 และ ป.5-6 ยังมีการเคลื่อนไหวน้อย ดังนั้นผู้ที่จะเป็นผู้นำในการดำเนินการคือ ศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ได้ดำเนินการปรับกระบวนการสอนและวิธีการจัดการเรียนการสอนที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ในลักษณะของการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตร ในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดดำเนินการ คณะทำงานประกอบด้วยศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และครูผู้สอนชั้น ป.1-2 ได้ร่วมกันทำแผนการสอนเช่นเดียวกัน ส่วนการเตรียมการปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นสำหรับชั้น ป.3-4 และ ป.5-6 ดำเนินการกันแต่เพียงส่วนน้อย ดังนั้นศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ควรจะมีการประชุมปรึกษาหารือเตรียมที่จะดำเนินการในเรื่องดังกล่าวล่วงหน้า ทั้งนี้ เนื่องจากว่าหลังจากที่มีการใช้หลักสูตรชั้น ป.1-2 ไปแล้วระยะหนึ่ง พอที่จะทราบได้ว่าการนำหลักสูตรไปใช้บรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด มีจุดที่จะต้องปรับแก้ที่ตรงจุดใด สามารถที่จะปรับแก้ได้หรือไม่ เป็นต้น

สำหรับการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนนั้น มีการดำเนินการปรับหลักสูตรสอดคล้องกันกับที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ดำเนินการ แต่มีกลุ่มประสบการณ์ที่ปรับเพิ่มเติมขึ้นมาอีก 1 กลุ่ม คือ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (ผู้ที่มีส่วนช่วยเหลือโรงเรียนคือ ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ช่าง ชูทัฬห (2521) ที่ได้วิเคราะห์เนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตว่า ผู้ใช้หลักสูตรสามารถที่จะขยายและปรับเนื้อหาได้ตามลักษณะของท้องถิ่น

จากผลการวิจัยที่ปรากฏ พบว่า การดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น มีการดำเนินการตั้งแต่ระดับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และโรงเรียน และมีลักษณะที่รองรับกันมาตลอด แต่การปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น จำกัดอยู่แต่เพียงกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพเท่านั้น มีบ้างที่ปรับในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ซึ่งผลการวิจัยของ อรุณ บุญสวัสดิ์ (2522) พบว่า เนื้อหาในหลักสูตรประถมศึกษา สามารถปรับให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นได้ทุกกลุ่มประสบการณ์ ดังนั้นศึกษานิเทศก์ในทุกระดับจะต้องร่วมกันวิเคราะห์หลักสูตร ที่ให้เห็นลักษณะความสำคัญของแต่ละกลุ่มประสบการณ์ เพื่อที่ผู้ปฏิบัติจริงในโรงเรียน คือครูผู้สอน สามารถนำไปปรับให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น โดยเริ่มตั้งแต่ระดับชั้น ป.1-2, ป.3-4 และ ป.5-6 การดำเนินงานที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การจัดระบบข้อมูลพื้นฐานศึกษานิเทศก์ทุกระดับจะต้องดำเนินการประสานกับทางโรงเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลของท้องถิ่นอย่างเด่นชัด แล้วนำข้อมูลที่ได้มาประกอบในการกำหนดความต้องการจำเป็นของท้องถิ่น ซึ่งอาจจะกำหนดเป็นความต้องการของโรงเรียน อำเภอ จังหวัด และกรม การกำหนดเป้าหมายในการจัดการเรียนการสอนและจุดประสงค์การเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มประสบการณ์ที่ผ่านการวิเคราะห์มาแล้ว จากนั้นจะเป็นการร่วมมือหรือให้ความช่วยเหลือแก่ครูผู้สอนในการจัดทำแนวการสอน/แผนการสอน ซึ่งได้รวมถึงการจัดทำคำอธิบาย เนื้อหา รายวิชา หรือกิจกรรมการเรียนการสอน จัดทำคู่มือครู สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผลการเรียนของ

นักเรียน ตามลำดับ เมื่อจัดทำเอกสารประกอบการใช้หลักสูตรที่จำเป็นต่าง ๆ เรียบร้อย ก็เป็นการนำหลักสูตรไปใช้ นำผลที่ปรากฏมาปรับปรุงและพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นมากขึ้น

3. การบริหารการใช้หลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรโดยผ่านทางวิทยุ จัดทำเป็นเอกสารประชุมชี้แจง และการนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตร มีการเตรียมบุคลากรเพื่อการใช้หลักสูตรด้วยการจัดอบรม มีการให้คำปรึกษาแนะนำศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรในเรื่องของการใช้หลักสูตร การพัฒนาการเรียนการสอน และการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น มีการจัดทำเอกสารประกอบการใช้หลักสูตรเพิ่มเติม มีการนิเทศและติดตามผลโดยมีพื้นที่เป้าหมายคือจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และโรงเรียน นิเทศติดตามในเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู และการติดตามการใช้หลักสูตรของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และโรงเรียน

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด โดยศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ได้ประชาสัมพันธ์หลักสูตรด้วยการออกจุลสารประชาสัมพันธ์ มีการจัดอบรมครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร จัดหาเอกสารหลักสูตร และจัดทำแผนการสอนชั้น ป.1-2 ให้โรงเรียน มีการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรโดยมีพื้นที่เป้าหมายคือ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และโรงเรียน นิเทศติดตามในเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู วิธีการนิเทศคือการตรวจดูเอกสาร/บันทึกต่าง ๆ ที่โรงเรียนและสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ จัดทำไว้

สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ โดยศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ประชาสัมพันธ์หลักสูตรด้วยการประชุมชี้แจงแก่ผู้บริหารโรงเรียนและครู มีการจัดประชุมอบรมผู้บริหารโรงเรียนและครู มีการนิเทศและติดตามผลในเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู วิธีการนิเทศคือ การพบปะพูดคุยกัน มีการจัดทำเอกสารประกอบการใช้หลักสูตรเพิ่มเติมเพียงส่วนน้อยเท่านั้น

จากผลการวิจัยที่ปรากฏ พบว่า ศึกษานิเทศก์ทุกระดับมีการปฏิบัติงานสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ที่กำหนด นิเทศและติดตามผลในเรื่องเดียวกันทุกระดับ มีการดำเนินงานที่รองรับกันลงมาตามลำดับ สิ่งที่ศึกษานิเทศก์ปฏิบัติน้อยอาจจะเป็นข้อจำกัดในเรื่องของเวลา จำนวนบุคลากรที่มีอยู่ ทักษะในการปฏิบัติงาน และการมีภารกิจอื่นมาแทรก

ส่วนการบริหารการใช้หลักสูตรของโรงเรียนนั้น มีการส่งครูเข้ารับการอบรมที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ มีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรร่วมกับคณะครูในโรงเรียน ด้วยการประชุมชี้แจงผู้ปกครองนักเรียน วัสดุหลักสูตรที่ทางโรงเรียนมีไว้บริการครูผู้สอน จะได้รับแจกจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ส่วนใหญ่คือ เอกสารหลักสูตร คู่มือการใช้หลักสูตร และคู่มือครูชั้น ป.1-2 มีการประเมินครูผู้สอนเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรด้วยการสังเกต และมีการนิเทศการสอนของครูด้วยการเข้าเยี่ยมชั้นเรียน ข้อมูลที่ปรากฏทำให้ทราบว่า ผู้บริหารโรงเรียนได้ให้ความเอาใจใส่ในงานวิชาการของโรงเรียนเป็นอย่างดี และสอดคล้องกับแนวปฏิบัติที่ สุมิตร คุณานุกร (2533) กล่าวไว้เกี่ยวกับการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน

สำหรับครูวิชาการโรงเรียนนั้น ได้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารโรงเรียนให้ร่วมจัดทำแผนการสอนกับครู ป.1-2 ได้รับมอบหมายให้นิเทศการสอนครูสอนในโรงเรียน วิธีการนิเทศคือ การให้คำปรึกษาในเรื่องของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่วนครูผู้สอนชั้น ป.1 จะได้รับการอบรมเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ประชาสัมพันธ์หลักสูตรด้วยการพบปะคุยกับผู้ปกครองนักเรียน และได้รับการนิเทศจากศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ส่วนการจัดทำวัสดุหลักสูตรเพิ่มเติมนั้น ค่าเงินการแต่เพียงส่วนน้อยเท่านั้น ทั้งนี้อาจจะเป็นข้อจำกัดในเรื่องของทักษะในการปฏิบัติ ระยะเวลางบประมาณ และจำนวนบุคลากร

จากผลการวิจัยที่ปรากฏ พบว่า มีการปฏิบัติงานที่รองรับกันมาเป็นลำดับคือ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และโรงเรียน ในเรื่องของการจัดอบรมและการเข้ารับการอบรม การประชาสัมพันธ์หลักสูตร การนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตร สิ่งที่น่าจะได้รับการสนับสนุนให้จัดทำมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันคือ การให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการจัดทำเอกสารประกอบการใช้หลักสูตร ในความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูวิชาการโรงเรียน

มองว่าโรงเรียนมีเอกสารประกอบการใช้หลักสูตรเพียงพอแล้ว แต่ในความเป็นจริง ครูผู้สอนยังมีความต้องการในส่วนนี้อีกเป็นจำนวนมาก สิ่งที่น่าจะจัดทำคือ หนังสืออ่านประกอบที่จัดทำโดยครูในท้องถิ่นที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับแนวการสอน/แผนการสอน ที่ปรับให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นแล้ว

3. ปัญหาการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการพัฒนาหลักสูตรของศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้แก่ ทักษะในการพัฒนาหลักสูตรของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และผู้ใช้หลักสูตรไม่พร้อมต่อการปรับหลักสูตรเพื่อนำไปใช้อีกครึ่งหนึ่ง ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าเอกสารที่ทางหน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จัดทำขึ้นยังไม่ส่งผลให้เกิดการปฏิบัติอย่างแท้จริง และเรื่องนี้เป็นเรื่องใหม่ต่อการปฏิบัติ ดังนั้นถึงแม้ว่าศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ หรือกรมวิชาการเองให้แนวทางไปปฏิบัติ ก็ยังเกิดความไม่เข้าใจและไม่สามารถปฏิบัติได้ ทำให้การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นยังมองไม่เห็นเด่นชัดนัก ส่วนปัญหาในการบริหารการใช้หลักสูตรของศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พบว่า เป็นปัญหาในเรื่องของการเตรียมบุคลากร และการให้ความช่วยเหลือสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และโรงเรียน ในการปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งเป็นปัญหาในด้านระยะเวลาและการปฏิบัติในการกิจอื่นมากกว่างานที่รับผิดชอบ ซึ่งอาจจะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้การปรับและพัฒนาหลักสูตรไม่เป็นไปตามที่หลักสูตรต้องการ

ปัญหาการพัฒนาหลักสูตรของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ได้แก่ ทักษะในการพัฒนาหลักสูตร และแหล่งความรู้ ส่วนปัญหาทางด้านการบริหารการใช้หลักสูตรจะเป็นเรื่องการปรับและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นของโรงเรียน ในด้านทักษะในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะสอดคล้องกับปัญหาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และโรงเรียนในเรื่องเดียวกัน

จากข้อค้นพบดังกล่าวนี้ ทำให้ทราบว่า การปรับและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นนั้น ผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินงานคือ ศึกษานิเทศก์ในทุกๆ ระดับ การให้แนวทางกว้าง ๆ สำหรับปฏิบัติ ทำให้ผู้ปฏิบัติจริงยังไม่เข้าใจและมองเห็นเด่นชัด ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ศึกษานิเทศก์ทุกระดับจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจในเรื่องนี้อย่าง

จริงจัง ให้แนวทางที่ให้ความละเอียดชัดเจนสำหรับผู้ปฏิบัติใช้เป็นคู่มือดำเนินการต่อไป ระยะเวลาที่ใช้ในการอบรมเป็นเพียงช่วงสั้น ๆ ผู้เข้ารับการอบรมจึงมีความรู้แค่เพียงการนำหลักสูตรไปใช้และจัดการเรียนการสอนตามที่หลักสูตรกำหนดเป็นส่วนใหญ่

ข้อเสนอแนะ

จากผลของการวิจัยในครั้งนี้พบว่า การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และโรงเรียนนั้น ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานคือ ศึกษานิเทศก์ในทุกระดับ ลักษณะของการปฏิบัติงานคือ การถ่ายทอดความรู้จากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ลงไปสู่ระดับโรงเรียนด้วยการถ่ายทอดลงมาตามลำดับ เนื้อหาสาระในการจัดอบรมจะรวมในทุก ๆ เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร ซึ่งรวมไปถึงการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นด้วยเรื่องหนึ่ง ซึ่งอาจจะไม่เห็นชัดเจนเท่าใดนัก ดังนั้นปัญหาจึงตกอยู่ที่โรงเรียน เมื่อไล่กันลงมาในแต่ละระดับเริ่มจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ที่ศึกษานิเทศก์ทั้ง 3 ระดับขาดความชัดเจนในเรื่องของการพัฒนาหลักสูตรแล้ว จะส่งผลไปถึงโรงเรียนด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะไว้ดังนี้

1. ศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรจะดำเนินการร่วมกันกับศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ในเขตการศึกษาเดียวกัน ทำความเข้าใจในหลักสูตรและวิเคราะห์หลักสูตรเป็นรายกลุ่มประสบการณ์ และรายชั้น คือ ป.1-2, ป.3-4 และ ป.5-6 เพื่อที่จะได้ทำความเข้าใจตรงกันในเรื่องขององค์ประกอบของหลักสูตรที่สามารถนำไปปรับให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นได้ ทั้งนี้เพราะหลักสูตรได้กำหนดไว้อย่างกว้าง ๆ ผู้ใช้หลักสูตรโดยตรงคือ โรงเรียน ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงควรที่จะมีการปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นตามสภาพที่เป็นจริง ศึกษานิเทศก์จะต้องเป็นผู้คอยดูแลและชี้แนะโรงเรียนให้ดำเนินการ

2. ขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตร โดยเฉพาะการจัดทำข้อมูล จะมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น หน่วยงาน ศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรจะมีการจัดทำข้อมูลที่บ่งบอกถึงสภาพปัจจุบันของแต่ละเขตการศึกษา ผู้จัดทำข้อมูลควรจะเป็นศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่รับผิดชอบการนิเทศการศึกษาในแต่ละเขตการศึกษา และประสานงานกับศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และโรงเรียน จัดทำข้อมูลสำหรับใช้ในเขตพื้นที่ของตนเอง ข้อมูลดังกล่าวนี้จะนำมาใช้ในการกำหนดความต้องการจำเป็นของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นรายเขตการศึกษา จังหวัด อำเภอ/กิ่งอำเภอ และโรงเรียน และใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดเป้าหมายในการจัดการเรียนการสอน และการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งการกำหนดดังกล่าวจะต้องไปปรับให้สอดคล้องกับหลักสูตรที่ต้องการด้วย

3. ศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรจะมีการประสานงานกับทางมหาวิทยาลัย จัดการอบรมศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เป็นหลักสูตรระยะสั้นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการปฏิบัติมากยิ่งขึ้น และมีความพร้อมที่จะไปถ่ายทอดให้กับโรงเรียนต่อไปได้ด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ศึกษาการเตรียมการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 ของศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด หลักสูตรสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และโรงเรียน ด้วยการศึกษาเป็นรายจังหวัด รายเขตการศึกษา หรือระดับประเทศ ในเรื่องของการวิเคราะห์หลักสูตร ขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตร การบริหารการใช้หลักสูตร และปัญหาในการดำเนินงาน